

új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYŰLEKEZETEK LAPJA

A két cserefa Tamási Áron sírja fölött Karkaslakán

Kívánhat-é ember többet,
derékaljnak szülőföldet
s két cserefa tömött árnyát
szemfedőnek.

Kányádi Sándor: Tamási Áron sírjára (Részlet)

a Budai Nagy Antal vezette felkelés leverése után hozták, ugyancsak Tordán tartott országgyűlésen, 1438-ban. A három szabad nemzet: a magyar, a székely és a szász nemzet (universitas saxorum).

Ez a két törvény Erdély alkotmányának is tekinthető, hiszen biztosítja a három szabad nemzet rendfenntartó és egymást segítő egyezségét, valamint a négy keresztény vallás jogegyenlőségét és szabad vallásgyakorlását. Röviden: három nemzet, négy vallás szabadsága! Ez a két törvény olyan alapokra helyezte az erdélyi társadalmat, amely kisebb-nagyobb zavargások ellenére kiállta a történelem próbáját és fennmaradt 1867-ig.

A reformáció indulópontjának tartott 1517. október 31. és a vallásszabadság kikiáltása között csak 50 év és két hónap telt el. Ezalatt a történelmileg rövid idő alatt a reformáció törekvései megmozgatták Európa országait és viszonylag gyors ütemben jelentek meg egymás után a reformáció különböző hajtásai. Időrendi sorrendben: a lutheránus (evangélikus), a kálvinista (református) és végül Erdélyben az unitárius.

Amíg a Mohács előtti Magyarországon a reformáció tanai teljes elutasítással találkoztak, sőt hirdetőit eretneknek nyilvánították és máglyahalállal büntették az 1523-ban és 1525-ben Budán tartott országgyűlési határozatok értelmében, addig ezek az új tanok mégis lassan de biztosan elterjedtek. A reformáció tanait nem csak a könyvnyomtatás elterjedése segítette, hanem a társadalmi és történelmi viszonyok alakulása is, amikor a magyar társadalom minden rétege a reménytelenség állapotába jutott.

Már a Dózsa György vezette parasztháború és annak leverése 1514-ben nagyon magrázta és gyengítette a magyar társadalmat és végül a „Mohácsi-vész” 1526-ban az addig egységes ország feldarabolásának kezdetét jelentette. Végül az Oszmán-Török Birodalom, Szulejmán szultán (Nagy Szolimán) vezetésével elfoglalta az ország középső részét Buda várával együtt 1541-ben. Ekkor Magyarország három részre szakadt:

1. A nyugati keskeny sáv és a Felvidék északi része mint Királyi Magyarország Habsburg fennhatóság alá került;
2. A középső rész a Török Birodalom része lett a budai pasa vezérletével;
3. A keleti rész a Partiummal (nem a történelmi Erdélyhez tartozó „részekkel”) mint Erdélyi Nagyfejedelemség (Transylvania) a Török Birodalom fennhatósága alá került, megőrizve igen széles körű önállóságát.

Hosszas diplomáciai tevékenység eredményeként az önállóságot a következő egyezmények garantálták: török megszálló csapatok nem állomásoztak Erdély területén, Erdély megtartotta szabad fejedelmválasztási- és törvényhozási jogát, megtartotta addig hozott törvényeit és törvénykezési jogát, saját haderőt és rendfenntartó erőket hozhatott létre, megtarthatták keresztény hitüket, szabadon kereskedhetett,

stb. Ezzel szemben a maga korában szokatlanul alacsony adót kellett fizetnie a Magas Portának és nem volt szabad önálló külpolitikát folytatnia, csak török beleegyezéssel.

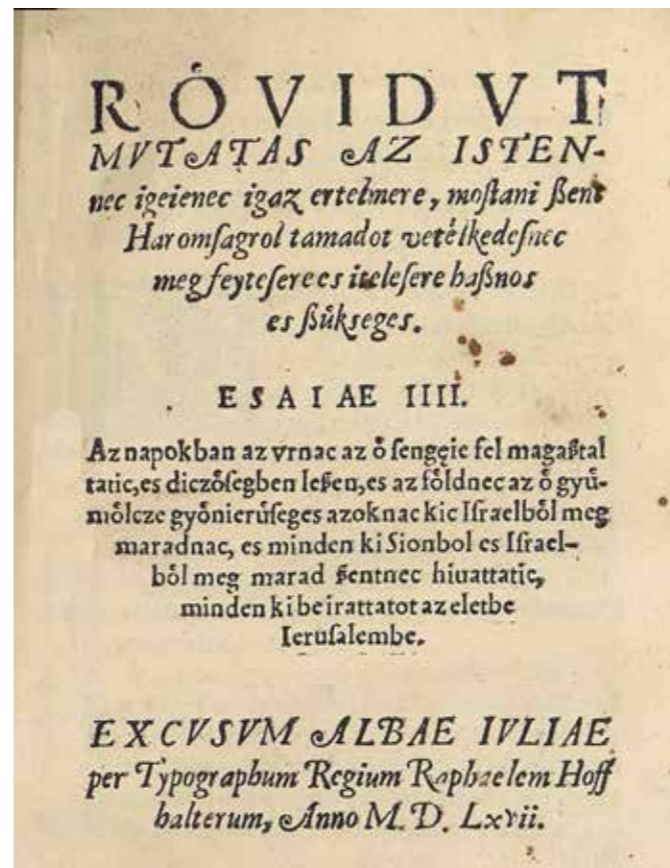
Így az erdélyi fejedelemség, mint gyakorlatilag független állam, távol Nyugat-Európától, viszonylag rendezett körülmények között foglalkozhatott a hitbéli kérdésekkel. Ebben nagy szerepe volt az első – reformációra hajlamos – fejedelmének, János Zsigmondnak, aki uralkodása utolsó éveiben személyesen is részt vett a hitvitákban. Először a lutheránus-evangélikus vallást ismerték el 1557-ben az ugyancsak Tordán tartott országgyűlésen, miután a szász nemzetség már 1546-ban egységesen felvette a lutheránus vallást Johannes Honterus hittérítő munkássága eredményeként. Ezután a református vallást ismerték el egyenjogúnak a lutheránussal és a római katolikussal 1564-ben, ugyancsak Tordán. Végül az 1568. január 6–13. között Tordán tartott erdélyi diéta elismerte negyedikként a Dávid Ferenc alapította unitárius vallást.

Az új vallás, az unitárius, kezdetben nagy népszerűségnek örvendett Erdély lakossága körében, a lakosság nagy része a szászok kivételével unitárius lett, nemkevéské azért, mert a fejedelem János Zsigmond is unitárius lett. Ő a világtörténelem egyetlen unitárius uralkodója volt. Dávid Ferencet udvari prédikátornak nevezte ki, akit egyúttal az új vallás első püspökének tekint az egyháztörténelem. Ezzel az országgyűléssel lezárul az erdélyi magyar reformáció, mert János Zsigmond utóda, Báthory István rekatolizációs kísérlete első lépéseként leállított minden további hitújítást. Az addig elfogadott egyházakat tekintjük „magyar történelmi egyházaknak”.

Az Unitárius Egyház tehát Erdélyben született, születési dátumának az 1568-as tordai országgyűlést tartja az egyháztörténelem. Egyetlen püspöksége és teológiai fakultása ma is Kolozsváron működik. Alapítója, Dávid Ferenc Kolozsváron született, 1510-ben. Apja Helter Dávid szász csizmadiamester, anyja kolozsvári magyar nő volt. Gyulafehérvári tanulmányai után hat évig külföldön, Wittenbergben és az Odera-menti Frankfurtban tanult, ezalatt közvetlen tájékozódást szerzett a reformáció mozgalmáról. Visszatérése után először Besztercén lett iskolaigazgató, majd választás útján elfoglalta Kolozsvár főlelkési állását. Magáévá tette a lutheri, majd a kálvini reformációt, és végül eljutott a saját értelmezése szerinti unitárius vallás tételeinek a megállapításához. Hitvitákat tartott, és ezekben egyik fő ellenfele a református Méliusz Juhász Péter volt. Tanulmányai alatt nevét kezdetben Franciscus Davidusra latinositotta, majd később megállapodott a magyar Dávid Ferenc névhasználat mellett.

Műveit vagy latinul, vagy magyarul írta. Fő művei, amelyekben az unitárius vallás alaptételeit fogalmazta meg, a következők:

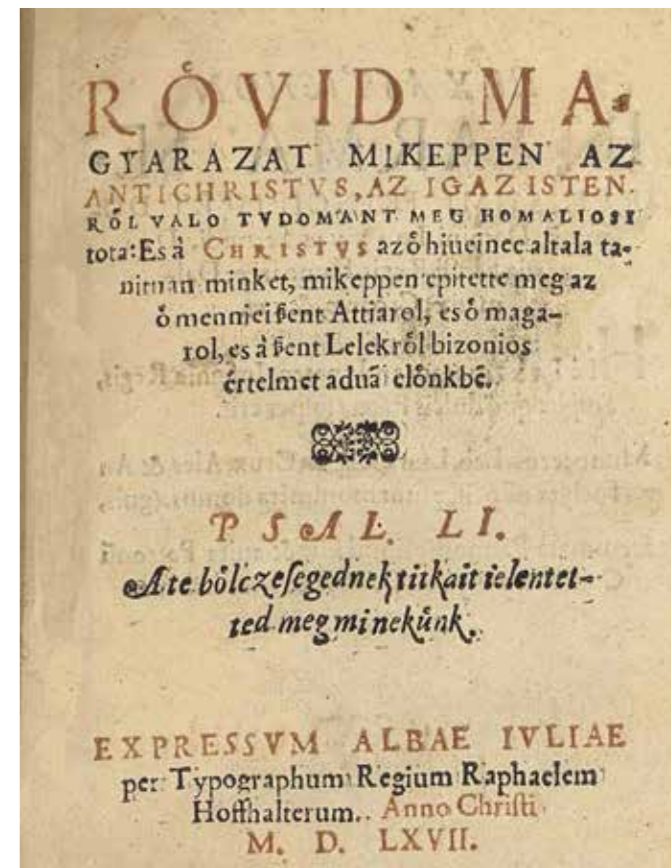
- „Rövid útmutatás ...”
- „Rövid magyarázat ...”
- „Méliusz Péter tanainak megcáfolása”

A Rövid magyarázat és a Rövid útmutatás első kiadásából egy-egy példány a stockholmi Királyi Könyvtárban is megtalálható, összekötve egy kötetbe Méliusz Juhász Péter hitvitáival (disputacio). Úgy tudjuk, hogy a Rövid útmutatásból csak négy példány maradt fenn: egy a kolozsvári Egyetemi Könyvtárban, egy töredékes példány a marosvásárhelyi Teleki tékában, egy a budapesti Széchenyi könyvtárban, és egy pedig Stockholmban.

János Zsigmond halála után (mindössze 31 évet élt), Báthory István rekatolizációs kampányában igen sok bírálat érte Dávid Ferencet, alaptalan vádakkal illették, míg végül mint törvénytelen hitújítót életfogytiglani várfogságra ítélték 1579. június 2-án a Gyulafehérváron tartott diétán, és Déva várába zárták. Hitvallásának megtartása mellett 1579. november 15-én meghalt. Halálának körülményei és temetési helye ismeretlen.

A vallásszabadság kikiáltása minden korlátai ellenére, korát jóval megelőzve, korszakalkotó, előremutató példakép minden európai nemzet számára. Hozzávéve az akkor már több mint száz éve érvényben levő „három nemzet unióját”, nyugodtan állíthatjuk, hogy a középkori Európa legmodernebb, legdemokratikusabb alapokon álló állama a gyakorlatilag független Erdélyország volt. Példáját csak lassan, hosszú vallásháborúk sokaságának tanulságait levonva követték az európai nemzetek, míg az általános vallásszabadságot sok ország csak a 19. század közepén fogadta el.

A vallásszabadság kikiáltásának évfordulójáról rendszeresen megemlékeznek elsősorban az Unitárius Egyház keretei között, hiszen a tordai országgyűlés egyúttal az Unitárius Egyház születési dátuma is. Nagyszabású országos megemlékezések a Millennium megünneplésekor voltak 1896-ban. Ennek kapcsán rendelte meg Torda nemes városa Kőrösfői Kriesch Aladár festőművésztől azt a festményt, amely azóta a vallásszabadság kikiáltásának jelképévé vált. A festmény azóta is Torda város tulajdona, és az ottani városi múzeumban van kiállítva.

A vallásszabadság kikiáltásának 450. évfordulója alkalmából idén januárban Kolozsváron és Tordán egy rendezvénysorozatra került sor. A megemlékezések fő színhelye a tordai római katolikus templom volt, ahol annak idején a híres országgyűlést tartották. Az ünnepségek záróakkordjaként egy szimbolikus szobrot avattak fel a római katolikus templom előtti téren. Nem sokkal később a Magyar Országgyűlés a vallásszabadság napjává nyilvánította január 13-át.

Mint Torda szülöttének, de mint a legtöbb erdélyi magyarnak is, számomra a vallási tolerancia és az ökumenikus világszemlélet a lehető legtermésesebb dolog volt és mindmáig az is maradt. Ez a világszemlélet nem megoszt, hanem összetart, nem választ el, hanem összeköt. Ezért az 1568-as tordai országgyűlésnek üzenete ma is hatványozottan érvényes: nemzeti összetartozásunk egyik legfontosabb pillére az ökumenikus világnézet és a nemzet fogalmában való gondolkodás!

Dr. Sebestyén Gábor

Dr. Buzogany Dezső

1568 - MÍTOSZ VAGY VALÓSÁG?

Isten ígéje nem a légüres térben szól, hanem ebben a világban. Ezzel is irányítani akarja Ő az eseményeket. Ha ezeket megismerjük, az ige földi útját ismerjük meg. Minél többet ismerünk meg belőlük, annál inkább erősödik meggyőződésünk, hogy az Ő gondviselése alatt élünk. Az ember túlságosan is hajlamos elfelejteni a múltat. Minden elfelejtett eseménnyel egy apró darabkáját felejtjük el az Ő gondviselésének is. Az események végeredményben ebben az összefüggésben nyernek értelmet és magyarázatot. Ezeket feltárni pedig az egyháztörténelem feladata. És még mondja valaki, hogy az egyháztörténelem nem teológiai diszciplína. Történelmi tényekről és adatokról lesz alább szó, amelyek figyelmünket a mindennapok történéseire irányítják, és ha én nem is említem minduntalan, ti azért minden esemény mögé lássátok oda a történelemformáló erőt, amit egyszerűen és röviden, egyetlen szóval ígének nevezünk.

1568 – mítosz vagy valóság? Ha a kérdést egyetlen tömör mondatban kellene megválaszolnom, akkor az nagyon hasonlítana a bölcs rabbi válaszához, amelyet két perlekedőnek adott: neked is igazad van, meg neked is, vagyis: mítosz is és valóság is. Mítosz, mert sokan ez alapján jelentik ki, hogy lám, lám, Erdély az emberi jogok terén évszázadokkal megelőzte Európát. Akik ezt kommunikálják, jó diplomáciai érzékkel a dátumot hozzákapszólják a reformáció egyik felekezetének a hivatalos megszületéséhez, tehát azt sejtetik, hogy a vallásszabadság valójában elválaszthatatlanul összenő ezzel a felekezettel, szinte természetesen ered belőle, s a világon már-már ez a felekezet a legelső zászlóvivője az emberi jogoknak. Alább azt fogjuk meglátni, hogy ez a kommunikáció teljesen hamis: nem indokolt Erdélyben az 1568. esztendő a vallásszabadság egyedüli és egyetlen évének tekinteni.

A kérdés felvetése tehát részben a 450. évforduló miatt időszerű, részben azért, mert igencsak magára vonta a közmédia figyelmét az az eseménysor, amely a magyarországi és az európai parlament épületében zajlott le néhány hónappal ezelőtt. A magyar unitárius egyház január 23-án Brüsszelben, február 20-án pedig Budapesten kérte a két parlamentet, hogy 2018-at nyilvánítsák a vallásszabadság évének, január 13-át pedig a vallásszabadság napjának, szó

szerint: „legyen kiemelt érték Európában a tordai ediktum és nyilvánítsák a vallásszabadság napjává január 13-át!” Alább azt fogjuk meglátni, hogy a vallásszabadság esztendejét jó tíz évvel korábbra tehetjük.

Tolerancia Európában

Nézzük meg röviden először az európai toleranciát, hogy meglegyen az összehasonlítási alapunk. 1555-ben az augsburgi vallásbéke igen sajátos megoldást talált a felmerült vallási kérdések rendezésére: minden ország, tartomány, szabad város választhatott a két vallás közül, tehát egyetlen kormányzati egységen belül csak az egyik egyház működhetett, vagy a katolikus, vagy a lutheránus; a másik megtűrt állapotba került. Ez minden volt csak vallási türelem nem, bár az akkori helyzetre kétségkívül valamiféle megoldást mégiscsak kínált. (Száz esztendőnek kellett eltelnie, amíg az angol parlament 1653-ban végre kimondta a keresztyén egyházak egyenjogúságát, de ez sem volt a vallási türelem netovábbja: ebből kizárták az unitáriusokat.)

Tolerancia Erdélyben

Erdélyben egészen más volt a helyzet. Itt már több évszázada együtt élt a magyar, a székely és a szász nemzet, és a közös élettér megosztása bizonyosfokú toleranciát feltételezett. Ezt az etnikai képet még színezte az egyre szaporodó román népesség. A társadalmi együttélés terén, a reformáció századában, másfajta rétegződés is megjelent: a reformáció eredményeként több felekezet is született. A nemzetiségi együttélés mellett valamilyen formában ezt is rendezni kellett, amit jó néhány országgyűlés meg is tett. És mert az országgyűlést akkor az ország nemessége alkotta, és a törvényeket valójában ők hozták, szerepük e tekintetben jelentős mértékben felértékelődött.

A nemesség és a reformáció

A reformáció terjedésének két alapvető külső, emberi tényezője volt: a prédikátorok és a nemesség. A prédikátorok hirdették az ígét, a nemesek pedig megteremtették számukra a misszió lehetőségét. Ami a toleranciát illeti, az alábbi tételt állítom fel: Erdélyben a 16. századi vallási tolerancia megteremtője a nemesség. Tehát meghatározó, szinte kulcsfontosságú szereplője volt a reformatori tanok elterjedésének. De nem úgy, ahogyan hosszú ideig gondoltuk, vagyis a „cuius regio, eius religio” („akié a birtok, azé a vallás”) elvének következetes alkalmazásával. A reformatori tanokat felváltott főurak legfeljebb példájukkal jártak jobbagyaik előtt, de ritkán kényszerítették őket az új tanok elfogadására.

A reformáció nagy vívmánya ugyanis az volt, hogy a helyi vallási közösség, a gyülekezet, amolyan önálló jogi személylé lett, ami akkor azt jelentette, hogy szabadon dönthetett egyházi kérdésekben, a lelkész megválasztása és elbocsátása ügyében. Erre neki az országgyűlés adott jogot. Ez a demokratikus gyakorlat pedig akkor értékelődik fel, ha meggondoljuk, hogy társadalmunknak azidő tájt eléggé

hangsúlyos feudális, vagy más néven rendi szerkezete volt. A mából visszatekintve erre a jelenségre, szinte hajlamosak vagyunk úgy fogalmazni, hogy a feudális társadalom álló levegőjét ezzel friss és üde demokratikus fuvallat kavarta fel. A reformátorok számára tehát nem azért volt fontos a főurak megtérítése, mert egyetlen főúr áttérése számos potenciális egyháztagot jelentett, hanem inkább azért, mert a főúr megtérése esetén birtoka biztonságos missziós területté vált. A 16. században a nemesi birtokok 40–45%-a 16 főúri család kezében volt, míg a fennmaradt 55–60% fölött több mint 1200 kis és középnemes osztozott. A Báthori családnak csak az egyik ága több mint 4000 jobbágytelekkel rendelkezett. Azzal, hogy a főúri és a nemesi rend a reformáció pártjára állt, és oltalmat nyújtott a prédikátoroknak, illetve a reformált közösségeknek, patrónusi, magyarul védelmezői és pártfogói feladatokat látott el, amely a következő században teljesebbé ki és lesz egyre meghatározóbbá.

Az országgyűlés

A főuraknak a reformációhoz való viszonyulását az országgyűlési végzésekből lehet lemérni. Amíg kezdetben az országgyűléseken határozottan elfordultak az egyházi reformok gondolatától, sőt szigorúan ellenezték azt, addig később a leghatározottabb támogatóivá váltak. Alább azt fogjuk nyomon követni, hogyan alakul a nemesség hozzáállása a vallási megújuláshoz, a hirdetett ige prése alatt. Röviden így foglalhatjuk össze ezt az utat: a tagadástól az elfogadásig és a támogatásig.

Tagadás

1523-ban a budai országgyűlés 54. cikke „nyilvános eretnekeknek és Szűz Mária ellenségeinek” mondja Luther követőit. Ezeket, pártfogóikkal együtt fő- és jószágvesztésre ítéli. A határozaton még súlyosított a következő esztendőben összehívott pesti gyűlés, mondván, hogy az ilyenek máglyahalált érdemelnek. Az 1525-ben megnyílt rákosi diéta rendeleteinek a 4. cikkelyében kimondotta: „A Lutheránusokat gyökerestől irtsák ki az országból. Ezért szabadon fogják el és éssék meg őket az egyházi és világi hatóságok egyaránt, bárhol is találják rájuk”. Mindez azonban nem jelentette azt, hogy e törvényeket következetesen alkalmazták. Különben nem is emelkedett jogerőre, mert a főrendi párt megtagadta hozzájárulását.

Elfogadás

A helyzet viszont rövidesen megváltozott. Ennek halvány jelei már 1545–1556 között jelentkeztek. Ebben az időszakban több országgyűlés is tudomásul vette a reformált egyházak létezését: 1545 Torda, 1548 Torda, 1551 Marosvásárhely, 1552 Torda. A hangulat oldódik, az elutasítás szigorra valamelyest enyhül. 1553-ban már némi engedékenységet is tapasztalhatunk. Ennek igazi jelentőségét csak akkor tudjuk igazán értékelni, ha figyelembe vesszük, hogy 1551–1556 között a Habsburg elfoglalja Erdélyt és elkezdődik az

ellenreformáció első korszaka. Az 1553-ban hozott országgyűlési végzés tehát az első jel arra nézve, hogy a rendek nem korlátozó, hanem megengedő határozatot hoztak vallási kérdésben, és engedélyezték a megújult egyházak lelkészeinek a működését. Ez a határozat egy év múlva kiegészült. Medgyesen. 1554. június 10-én a karok és rendek csak azzal a feltétellel engedélyezik az új hitvallású lelkészek szolgálatait, ha egymást elszenvedik, és sem lelkész sem gyülekezőti tag a másik felet tiszteltlen szavakkal vagy rágalmakkal nem illeti és nem bántalmazza.

Támogatás

A tolerancia kérdésében az igazi áttörést 1556 jelentette. Lezárul az 1551–56 közötti megszállás és ellenreformáció időszaka, az ország felszabadul és a törvényhozásban elindul az a folyamat, amely megtermi a vallási türelem első gyümölcsét. Ha tehát mindenképpen jubileumi évszámok után vadászunk, akkor inkább az 1557. év az, amikor Erdélyben először deklarálják a vallásszabadságot. Tehát a múlt évben lett volna 460 esztendeje.

Ha elolvassuk ezt a határozatot nem sokban különbözik a „legendás” 1568. évitől. Az 1557. június 1–10 között ugyancsak Tordán összeült országgyűlés ugyanis ezt mondja szó szerint:

Mivel pedig mi és felséges urunk a honatyák sürgető kérésére kegyesen megegyeztünk, hogy bárki azt a hitet vallja, amelyiket akarja, új vagy régi szertartásokkal együtt, engedélyt adván ugyanakkor arra is, hogy a hit dolgában szabad legyen mindkét félnek saját döntése szerint intézkedni, anélkül azonban, hogy ezzel bárkit is megsértenének.

Ebbe a pázmába állnak be később is, és ennek szellemében születnek a többi diéták határozatai is: 1563 júniusában az istentiszteleti rend kérdését rendezik, kimondván, hogy ahol a két felekezet egy templomot használ, az egyik lelkész köteles megvárni, amíg a másik befejezi az istentiszteletet, és nem zavarhatja meg őt. 1564-ben pedig ezt határozzák: ezután szabad legyen akár a kolozsvári, akár a szebeni egyházak vallását és tantételeit vallani, oly módon, hogy egyetlen város, vár vagy falu lelképásztora se kényszeríthesen senkit a kolozsvári egyház vallására és tantételei elfogadására, hanem szabad legyen annak a városnak, várnak vagy falunak bármelyik vallást elfogadni, vagy a saját hitvallásának megfelelő lelképásztort tartani, a hitével nem egyző lelkészt pedig elutasítani; [...] Ha pedig valaki átáll és részesedni kíván akár a szebeni, akár a kolozsvári egyház úrvacsorájában, az illető egyház lelkészéhez úrvacsoravétel végett mindenféle akadályoztatás és zaklatás nélkül megtehesse, vagy ha a szebeni egyház tagságából a kolozsvári egyház tagságába kívánna áttérni, azt minden támadás, fenyegetés vagy kinevetés nélkül megtehesse.

Ez után következik az 1568. évi tordai országgyűlés sokat emlegetett határozata, amely semmi újat nem hoz az előbbiekhöz képest, csupán törvénybe foglalja az eddig kialakult protestáns felekezetek egyenjogúságát, a reformáció legutolsó hajtására, az unitarizmusra nézve.

Urunk öfelsége miképpen ennek előtte való gyűlésiben országával közönségesen a religio dolgáról végezett, azonképpen mostan és ez jelenvaló gyűlésében azont erősíti, tudniillik, hogy midőn helyükön az prédikátorok az evangéliumot prédikálják, hirdessék, kiki az ő érdeme szerint, és a község ha venni akarja, jó, ha nem pedig, senki kényszerítéssel ne kényszerítse, az ő lelke azon meg nem nyugodván, de oly prédikátort tarthasson, akinek tanítása önekie tetszik. Ezért pedig senki a szuperintendensek közül, se egyeben a religioért senkitől, az elébbeni constitutiók szerint, és nem engedtetik ez senkinek, hogy senkit fogsággal, avagy helyből való priválással fenyegetsen a tanításért, mert a hit Istennek ajándéka, ez hallásból léssen, mely hallás Istennek Igéje által vagyon.

Mire tanít meg minket ez a három, lényegét nézve azonos országgyűlési rendelet? Arra, hogyha Erdélyben a reformációnak valamiféle új hajtása születik, és ennek kellő támogatottsága van az országgyűlésben, akkor megszületik a felekezet törvényes működését szavatoló határozat, vagyis az új egyház recepta religiová válik. Ezt láttuk 1557-ben, amikor a lutheránus egyház kapott működési engedélyt, 1564-ben, amikor a református egyház került be az országgyűlési végzésbe, és végül 1568-ban, amikor ugyanezt tették az unitárius egyházzal is. A folyamat csak azért zárult le, mert az 1571 utáni történelmi korszakban Báthori István fejedelem betiltja a további újításokat, következőképpen nem jöhet létre többé új egyház, tehát nincs szükség engedélyező országgyűlési határozatra.

Összegzőképpen elmondhatjuk, hogy 1557-ben, 1564-ben és 1568-ban az erdélyi rendek igen fontos lépést tettek

előre a vallásszabadság terén, de még igen távol álltak a teljes vallási toleranciától, mert ami egyesek számára a vallásos gyakorlat engedélyezése volt, az másoknak mégiscsak korlátozás lett (a római katolikusoknak, anabaptistáknak, szombatosoknak). Persze, a 16. századon nem lehet számon kérni a 21. század vallási türelmét. Az egyéni szabadságjogok világából hajlamosak vagyunk a szó mai jelentéstartalmát visszavetíteni erre a korra, és azt mondani, hogy Erdély évszázadokkal megelőzte Európát a személyi szabadságjogok törvényi szavatolása tekintetében. Ez így egyáltalán nem igaz, mert a korabeli társadalomban, a rendi jogok megerősödésének korszakában, a vallási szabadság csak közönségnek járt, annak, amelyik elegendő támogatót tudott felsorakoztatni egyháza mögött az országgyűlésben. A vallási türelem tehát nem személyhez kötött, hanem közösségi jog volt, és nem magától értetődő módon működött valamennyi vallási közösség esetében.

Erdély tehát a vallási tolerancia szempontjából nem tündérváros vagy elíziumi mező, és a legkevésbé sem ama bizonyos idillikus bibliai kép helyszíne, ahol az oroszlán békésen együtt legel a kecskegidaival. Itt a vallási toleranciának sokkal több köze van a reálpolitikához, mint a Bibliához és a hitbeli meggyőződéshez; és semmi köze nincs a ma divatos személyi szabadságjogokhoz. A türelmet tehát, nem egy esetben, a társadalmi és a politikai kényszerhelyzet szülte. Olyan is volt. De azért legyünk büszkéek, mert Európa többi részéhez képest, eleink azért mégiscsak külön megoldást találtak a vallási kérdések megoldására, mint bárki más. Csírájában mégiscsak ott volt a később törvénybe iktatott igazi vallásszabadság.

UNITÁRIUSOK CSÍKSOMLYÓRÓL

Újfent pontosítani kívánta az unitárius egyház a csíksomlyói búcsú eredetével kapcsolatban rendszeresen felbukkanó feljegyzéseket. A felekezet azzal kapcsolatban foglalt állást, hogy a legenda szerint az első búcsújárást 1567-ben tartották, abban az évben, amikor János Zsigmond erdélyi fejedelem fegyverrel akarta a katolikus székelyeket az unitárius vallás felvételére kényszeríteni.

A kitalált történet fenntarthatatlansága számtalanszor nyert már bizonyítást. A jelzett esztendőben Erdély első fejedelmének ugyanis nem volt ilyen jellegű hadjárata, az unitárius felekezet intézményesüléséről pedig nem lehet beszélni 1568 előtt, ahogyan arról sem, hogy János Zsigmond ekkortájt a Dávid Ferenc által alapított egyház tagja lett volna. Mégis azt tapasztalni, hogy a Csíksomlyó felé haladó zarándokvonatokkal párhuzamosan üti fel fejét a hamisnak tartott legenda. Az unitáriusok leszögezik: a csíksomlyói búcsú felbecsülhetetlen értékét nem növeli egy hamis történethez való kapcsolása, így nyomatékosan kéri a testvéregyházaktól, a világi és egyházi előljáróktól, a különböző intézmények tagjaitól, valamint a sajtó képviselőitől, hogy álljanak el János Zsigmond és az unitárius felekezet történelmileg megalapozatlan bemutatásától. „Bízunk abban, hogy a történelmi tényekre alapozva, a Szentírás és az előttünk álló ünnep tanítását szem előtt tartva imádkozhatunk együtt nemzetünk, hazánk és felekezeteink épüléséért. Isten áldása legyen a csíksomlyói búcsú minden résztvevőjén és minden békét és egyetértést kérő ember életén!”

Az unitáriusok emlékeztetnek arra is, hogy idén ünnepeljük a 450. évfordulóját annak, hogy 1568-ban Tordán az erdélyi rendek olyan törvényt fogadtak el, amely szellemiségében évszázadokkal megelőzte az európai közgondolkodást, megteremtve azt az egyedi lehetőséget, hogy a különböző felekezetek békében éljenek egymás mellett.

A Kolozsváron megjelenő Krónika c. lapból tallózva

Reformáció és vallásszabadság Magyarországon és Svédországban a 16–17. században – Szimpózium

Idén április 20-án Magyarország Stockholmi Nagykövetsége a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösséggel és a Svéd Egyház Oscars Gyülekezetével karöltve Reformáció és vallásszabadság Magyarországon és Svédországban a 16–17. században címmel svéd és angol nyelvű szimpóziumot hirdetett Stockholmban, elsősorban a téma iránt érdeklődő svéd nyelvű ill. angolul értő közönség számára. Amint a meghívóban szerepelt: Magyarországot és Svédországot összeköti a reformáció jelentősége, amely különböző körülmények között máshogyan fejtette ki hatását a két ország történelmében. Az 500 évvel ezelőtt született lutheri tézisek kiemelkedő jelentőségük v oltak mindkét ország feklődésében. A szimpózium a 16–17. század történelmi és vallási-felekezeti változásaiiba adott betekintést svéd és magyar vonatkozásokkal. A magyar történelemből bemutatta az 1568-as tordai országgyűlés által elfogadott szabad vallásgyakorlásról szóló törvény korszakalkotó jelentőségét, ami a négy bevett felekezetre (római kagtolikus, evangélikus, református és unitárius) vallási toleranciáról frendelkezett. Ezzel a döntéssel a magyar államiság folytonosságát jelentő Erdélyi Fejedelemség a vallási türelem ritka példája volt a vallásháborúk Európájában. A svéd vonatkozások tekintetében a szimpózium bemutatta a reformáció és a vallás jogok változásának folyamatát a svédek 16–17. századi történelmében, valamint a protestantizmus jelentőségét a svéd államiság megerősítésében.

Müller Adrien nagykövet üdvözlő szavai után Sebestyén Gábor, egyházi közösségünk országos főfelügyelője történelmi összefoglalót adott a korról, kitekintéssel az azt követő évszázadokra. Otfried Czaika az oslói Norvég Teológiai Főiskola tanára a Reformáció és vallásszabadság Közép-Európában és Svédországban a 16. században

címmel tartotta meg előadását, majd a Budapestről érkezett Zászkaliczky Márton, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének előadója Reformáció és szabadság a 16. századi Magyarországon címmel, Kármán Gábor pedig, a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének előadója Erdély a 17. századi protestáns Szövetségben címmel értekezett. Végezetül Molnár-Veress Pál, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lelkésze a Magyar protestantizmus Svédországban címmel a magyarnyelvű lelkigondozás kezdeteiről, majd a hivatalosan 1957-ben megalakult gyülekezetekről, azoknak jelenéről és elképzelt jövőjéről szólt. Zárszót Hans Rhodin udvari káplán, az Oscars Gyülekezet lelkésze mondott. A szimpóziummal egyidőben bemutatásra került a Soli Deo Gloria – Reformáció Magyarországon című utazó kiállítás 17 nagyméretű pannóból álló anyaga.

PARTIN ELISE, aki született 2017. december 18-án Malmöben, 2018. június 9-én Malmöben, a Stadion-templomban az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: PARTIN (szül. SZÁSZ) ESZTER, szül.: 1986-05-30 (Kézdivásárhely, vallása r.katolikus.), apja neve: PARTIN ERVIN, szül.: 1986-05-04 (Sepsiszentgyörgy, vallása református. Keresztstülők: HERSZÉNYI MÓNKA (1995-01-17 Jönköping, protestáns), TÓTH MILÁN (1989-05-10 Pécs, r.katolikus), FRIBERG ÁBERG EMELIE (1987-02-10 Malmö, protestáns), GERGELY ZSOLT (1984-10-16 Sepsiszentgyörgy, református), GERGELY ÉVA (1977-05-30 Kolozsvár, református)

Lestyák Levente felvette a keresztséget és hitét megvallva konfirmált

CSALÁDI KRÓNIKA

LESTYÁK LEVENTE aki született 2006. május 4-én Budapesten, Magyarországon, 2018. március 17-én Eskilstunában, a Tomas-templomban /Tomaskyrkan/ az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: LESTYÁK-DÁNIEL (szül. DÁNIEL) ANDREA, született 1985. január 30-án, Budapesten, Magyarországon, vallása: római katolikus; Apja neve: LESTYÁK ISTVÁN, született: 1978. december 1-én, Vácott, Magyarországon, vallása: római katolikus; Keresztstülők: MOLNÁR-VERESS PÁL (1950-12-16, Marosvásárhely, vall. evangélikus); SZILÁGYI ZOLTÁN (1988-02-14, Köhalmon, vall. református)

„Egész úton hazafelé azon gondolkodám...”

Lestyák Levente gondolatai közvetlenül konfirmációja után

„A konfirmálásra szinte nem is találok szavakat. Valahogy úgy éreztem hogy a tudomány beleszállt a fejembe. Némi gyakorlással és piszkálással sikerült megjegyeznem a tudományt. Valami varázslatos volt, hogy végre felnőtté váltam és egyben meg lettem konfirmálva. A szívem lüktetett az izgalomtól. Azt mondtam hogy nem izgulok, de mégis azt tettem. Mindenki boldog volt és én is boldog voltam. A mamámék nagyon büszkék voltak rám, és el ne felejtsem barátaimat, Imolát és Bogit, ők is nagyon-nagyon jók voltak, szóval mindenki büszke volt ránk. Barátaim is nagyon izgultak, de nagyon ügyesek voltak ők is. Az varázslatos, hogy sokan eljöttek és szeretettel megnézték a mi konfirmálásunkat. És még Pali bácsinak is megköszönöm hogy tanított, és Enikőnek hogy támogatott minket és biztatott.

A keresztelkedésem is egy nagyon csodálatos dolog volt. A megkeresztelésemet én akartam, és a mamámék támogattak. Ahogy megkeresztelt Pali bácsi, beléptem a keresztség hitvallás kapuján, és mindenki ott volt, és szeretettel végig nézték. Örültem is hogy egy csoportba tartozom, vagyis egy közösségbe, és hogy Pali bácsi és Zoltán, akik mindketten lelkészek, keresztfiúknak fogadtak. Minden olyan csodálatos volt.”

Rokonok, hozzátartozók és gyülekezeti tagok a konfirmációi ünnepély után, háttérben a Tolken-tóval (Szilágyi Enikő felvétele)

KONFIRMÁLTAK 2018-BAN

...Felvétettek a Magyar Református Egyház úrvacsorával élő felnőtt tagjainak sorába. Midőn ennek bizonyosságául ezt az emléklapot áldáskívánnatokkal kiadjuk, kérjük a mindenható Istent, hogy őrizzen meg titeket a Maga dicsőségére, keresztyén anyaszentegyházunk, egész nemzetünk javára és áldozatkész szolgálatára. (Idézet a Konfirmációi emléklapról)

Egri Imola – Salo, Finnország

Lestyák Levente – Eskilstuna, Svédország

Faragó Boglárka – Lund, Svédország

„– IMÁDKOZZON CSAK A PAP, AZ A DOLGA!”

PAPOK ÉS PRESBITEREK – MUNKATÁRSOK VAGY VETÉLYTÁRSOK?

Nehéz mindenkinek a kedvére lenni, sőt szinte lehetetlen. Így van ez a papoknál is, akik bármit tesznek, valakinek biztosan nem felel meg.

- Ugyanis ha a szokottnál 10 perccel hosszabban prédikál akkor bőbeszédű,
- ha hangosabban prédikál, akkor ordibál,
- ha normálisan beszél, akkor az ember nem ért semmit,
- ha saját autója van, akkor világias beállítottságú,
- ha viszont nincs autója, akkor nem halad a korrallal,
- ha az egyházközség tagjait látogatja, akkor szimatol,
- ha családokat látogat, akkor nem törődik a családjával,
- ha otthon van, akkor miért nem látogat családokat
- ha a pénzről beszél, akkor pénzsóvár,
- ha a templom javára gyűjt, akkor kihúzza az emberek zsebéből a pénzt,
- ha nem rendez ünnepséget, akkor semmi sem történik,
- ha ünnepséget szervez, akkor nem tud nyugton maradni,
- ha az istentiszteletet pontosan kezdi, akkor siet az órája,
- ha később kezd valamit, akkor feltartja a híveket,
- ha a templomot renováltatja, akkor feleslegesen szórja a pénzt,
- ha nem építkezik, akkor hagy mindent tönkremenni,
- ha fiatal, akkor nincs tapasztalata,
- ha idős, akkor mikor megy már nyugdíjba,
- ha meghal, akkor nincs aki pótolja.

Lehet, hogy van, aki már ismerte az idézett szöveget és meg is mosolyogjuk azt. Nem is ez a lényeg. Hanem az, hogy sokszor valóban ilyen – vagy mondjam így: túlzott – elvárásaink vannak a *lelkipásztorokkal* szemben, egyházunk pedig sok tekintetben lelkészközpontú, túlzottan is. És legyünk őszinték, a fent idézett szöveget megírhatnánk – lehet valaki már meg is tette -, a presbiterekkel kapcsolatban is.

Hiszen a lelkészek is ugyanígy, sokszor – hadd mondjam így – nem feltétlenül kellő bizalommal, szeretettel, vagy éppen nem mindig egyenrangú partnerként tekintenek *presbiter* testvéreikre. Pedig, ha mindannyian valóban magukévá tennék az egyetemes papság gondolatát, akkor ez nem is lenne kérdés: a kölcsönös tisztelet, a bizalom, a munkatársi viszony, és még sorolhatnánk.

Mindezek helyett sajnos egyre többet hallani kiégett, alkoholizmusban selymődő, elvált, magányos, vagy éppen öngyilkosságba menekülő lelkészekről. Igaz, hogy a segítő szakmákban gyakoribb a kiégett veszélye, de ennek sokszor éppen a társak, a segítők, az elismertség hiánya, vagy a „túlzott tenni akarás, magamra figyelés nélkül” hozzáállás az okozója.

Így az elején még a témafelvezetéshez kapcsolódva, nem kezdek komoly teológiai fejtegetésbe, hanem hadd kezdjem egy humoros kis szösszenettel, amit már jó ideje olvastam a világhálón. A szerző ismeretlen, de mondanivalója nagyon is aktuális.

A TÖKÉLETES LELKÉSZ

Egy számítógépes felmérés kimutatta, hogy a tökéletes lelkész pontosan 18 percet prédikál. A bűnt elítéli, de azt senkiben fel nem ismeri. Naponta reggel hattól éjfélig dolgozik, de a telefont hajnali ötkor is szívesen felveszi. Ellátja a templomi teendőket, villanyt szerel, kertészkedik, és szépen takarít.

Hetente 20.000.Ft.-ot keres, jól öltözködik, értékes könyveket vesz és a kocsija sem utolsó. Minden héten 15.000.Ft.-ot oszt szét a szegények között. Emellett 28 éves, de 30 éves lelkipásztori gyakorlattal rendelkezik.

Nagyon szereti a fiatalokat és minden idejét az idősöket tölti.

A tökéletes lelkész mindig mosolyog, mert odaadott munkájához az erőt a kitünő humorérzékéből meríti. Naponta 15, a gyülekezethez tartozó családot, ugyanennyi kórházban fekvő beteget és magányos gyülekezeti tagot látogat meg. Minden idejét az egyháztól elhidegült hívek pásztorlásával tölti, és mindig az irodában van, ha keresik.

A presbiterek megítélésében, vagy a hozzájuk való viszonyulásban is sokszor figyelhetünk meg torzulásokat. Először is: a presbiteri tiszt már nem annyira megbecsült, elismert vagy fontos a társadalomban, mint volt annakelőtte.

ANEKDOTA szerint az egyik lelkész kérdezi a másikat, hogy: „nálatok hogy megy a presbiterválasztás? Hogy választjátok, fogjátok a presbitereket?” Mire a másik: „Lasz szóval”...

Igen, valóban nem tapossák le egymást a jelöltek (pedig az aratnivaló sok...).

Nehéz munkatársakra találni a szolgálatban, és ez sokszor a lelkészek hibája is valamilyen szinten. Hadd mondjak példákat is: ha nem tudok a presbiterre tanítványtársként, szolgatársként, munkatársként tekinteni, aki ugyanúgy mint én az egyetemes papság részese és letéteményese, ha csak szavazógépként, munkaerőként, bábuként, esetenként ha anyagi helyzete olyan, akkor fejőstehénként tekintek rá, akkor ne csodálkozzunk azon, ha súrlódások vannak, az emberek nem akarnak presbiterséget vállalni, vagy nincsenek segítőink, partnereink... Pedig még az egyházi törvényben is az áll, hogy a lelkészi és a presbiteri tisztség egyenrangú.

Éppen ezért úgy gondolom, nem árt – de témánk szempontjából is fontosnak tartom –, ha mindkét oldal a lelkész és a presbiter is felfrissíti emlékeit, és esküjét, melyet hivatalos szolgálatba lépésekor elmondott. A Magyar Református Egyház Istentiszteleti Rendtartásából (1998) fogom idézni a lelkészek és a presbiterek esküjét. Talán jó újra hallani, újra gondolni, megerősíteni magunkat, vagy éppen egy vonalat húzni: sikerült? nem sikerült? hogyan tovább? Először

A presbiterek esküje/fogadalma

Én N.N. esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök, igaz Isten, hogy presbiteri tisztben, melyre Isten akaratóból e gyülekezet elválasztott, a mi Urunk Jézus Krisztusnak hűséges szolgálója leszek.

A fennálló egyházi törvényeknek és törvényes rendeleteknek minden teendőimben kész szívvel engedelmeskedem.

A lelkipásztort és egyházunk munkatársait egyházzvédő és -építő munkájukban minden erőmből támogatni szent kötelességemnek ismerem.

Ha emberi gyarlóságából akár az egyházi törvények, akár törvényes felsőbbségem ellen vétenék, az egyházi fenytéket alázatosan felveszem.

Az általam igaznak ismert református vallást sem félelemből, sem adományért, se más egyéb tekintetért meg nem tagadom.

Beszédemmel, minden munkásságommal, jó példámmal és egész életemmel Anyaszentegyházunk építésére és Isten országa terjesztésére törekszem, naponként igyekezőm magam is és hívogatóm másokat is követni azt, aki a Fő,

a mi Urunk Jézus Krisztust. Isten engem úgy segéljen. Ámen

Lelkipásztorok esküje/fogadalma

Én N.N. esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök, igaz Isten, hogy lelkészi hivatalomban, amelyre most véglegesen kibocsátatom, a mi Urunk Jézus Krisztus hűséges szolgálója leszek. A teljes Szentírás szorgalmasan tanulmányozom, Isten Igéjét egyházunk hitvallása szerint tanítom s alkalmas és alkalmatlan időben tisztán és híven hirdetem. A rám bízott híveket rendszeresen látogatom, a lelkigondozás alkalmain a rám bízott vallomásokat másoknak el nem árulom.

A szent sákramentumokat, úgymint a szent keresztséget és az Úr szent vacsoráját egyházunk rendtartása szerint szolgáltatom ki. A fennálló egyházi törvényeknek és törvényes rendeleteknek minden egyéb teendőimben is kész szívvel engedelmeskedem.

Egyházunk törvényes jogait, szabadságát, függetlenségét fenntartani, védelmezni és fejleszteni szent kötelességemnek ismerem. Egyházi ügyekben az egyedül törvényes egyházi felsőbbségem utasításait és rendeleteit fogadom el és teljesítem.

Beszédemmel, tanítással, mindennemű lelkészi munkásságommal, jó példámmal és egész életemmel Anyaszentegyházunk építésére és Isten országának terjesztésére igyekszem. Ha emberi gyengeségből, akár az egyházi törvények, akár törvényes felsőbbségem ellen valamiben vétenék, az egyházi fenytéket alázatosan felveszem.

Lelkészi hivatalomat fontos ok nélkül el nem hagyom, az általam igaznak ismert református vallást sem félelemből, sem adományért, sem világi gazdagságért, sem más egyéb tekintetért meg nem tagadom. Isten engem úgy segéljen.

És akkor a témáról részletesebben. Hadd essen néhány szó a papi tisztről és a presbiteri tisztről külön-külön. Eddig nem említettem, de természetesen a felhasznált irodalom és források közül a Sola Scriptura elvet figyelembe véve a legfontosabb a Szentírás, Isten Igéje. A felhasznált lókusok, idézett helyek egy szemelvényes listáját a Bibliából mindenki elolvashatja ezen értekezés végén. Előbb azonban hadd osszak meg e témában néhány személyes tapasztalatot.

SAJÁT TAPASZTALATAIM, MEGJEGYZÉSEK

Néhány dolog, amit személyesen eddig tapasztaltam teológiai tanulmányaim és lelkészi szolgálatom idején:

1. Szép szokás, hogy a teológiai hallgatók sátoros ünnepeken (húsvét, pünkösd, karácsony) gyülekezetekben hirdetik az igét. Ez az úgynevezett legáció. A Szilágyságban mind a mai napig vannak viszont olyan gyülekezetek, ahol nem fogadnak női teológus hallgatót.

Más. Nagyvárad mellett szolgáltam helyettesítő lel-

készként, éppen az egyházi tisztújítások idején. Az öreg presbiter bácsi, aki már idejét sem tudta, mióta presbiter, a választásokra készülve kifakadt, hogy mostmár ideje lenne fiatalítani a presbitériumot, neadjisten nőket is kellene jelölni! Mindez nem egy eldugott faluban, hanem Nagyváradtól 12 kilométernyire.

2. Sokszor nem becsülik meg sem a lelkész, sem a presbiterek többletvekenységét, áldozathozatalát. Már egyik sem annyira megbecsült társadalmi pozíció.

3. Olykor maguk a presbiterok vagy a gyülekezeti tagok sem értik vagy akarják érteni elhivatásuk fontosságát. – Imádkozzon csak a pap, az a dolga! – mondják egyesek. Sokszor önmagunkat sem tartjuk képesnek, nem akarunk az egyetemes papság tagjai lenni (mint „a hívők” – szokták mondani a baptistákra mifelénk, mintha mi nem lennénk, lehetnénk hívők).

4. Lelkészekre és presbiterekre nézve egyaránt fontos, hogy megbízzanak egymásban, és figyeljenek oda, amikor kihívásokkal szembesülnek, vagy a kiegész veszélyét érzékelik. Az Istennel való kapcsolatot ápolni kell.

5. Sokszor a lelkész és a presbiter mintha nem is munkatársaik, hanem vetélytársaik lennének egymásnak. Ez a viszony viszont állandó feszültségeket szül.

6. Sokan látják úgy, hogy az egyház olyan lett, mint egy szolgáltatást nyújtó szervezet. – Ez a dolga! – szokták mondani (s ennek a szemléletnek bizony köze lehet az állami vagy más, pl. külföldről érkező forrásokból származó finanszírozással kapcsolatos keserű tapasztalatokhoz).

7. Az egyetemes papság megélésére nem vet jó fényt az individualizálódás felé haladó korszak.

8. Az egyetemes papság szerepvállalására azért is volna szükség, mert egyre kevesebb a lelkész. A római katolikus egyházban már jó ideje paphiány van. Erdélyben, ahol eddig nem volt gond a lelkészutánpótlás, éppen az az egyik legsürgetőbb kérdés, hogy miként fogják megoldani az egyre inkább közelgő lelkészhiányt. Vannak, akik a gyülekezetek összevonásában, az ún. bokrosításban látják a megoldást, pedig a presbiterok, gyülekezeti tagok nagyobb szerepvállalása ugyanúgy fontos szerepet játszhatna a megoldásban.

AZ EGYETEMES PAPSÁG JELENTŐSÉGE A PRESBITERI SZOLGÁLATBAN

Már rögtön az elején fontos megállapítani, hogy bár jelen értekezés a presbiteri szolgálattal kapcsolatban ismerteti a protestáns egyházakban hangsúlyos egyetemes papság elvét és mibenlétét, mindazonáltal az egyetemes papság minden egyes keresztyén, a keresztségben elhívott egyén életében meg kell, legalább is meg kellene nyilvánuljon. Remélhetőleg e cikk végigolvasása után nem lesz kérdés, miért állítom mindezt.

A keresztség sákramentumában (szentségében) nem csak megszentelődik (Isten szenteli meg, választja ki!) az ember, nem csak Isten kiválasztott gyermekévé válik, hanem egyúttal feladatot is kap, mely felelősséggel is jár. Ezzel a gondolattal rimel az az igehely is, melyet az egyetemes papsággal kapcsolatban gyakran idéznek. Ez így szól: „*Ti pedig választott nemzetek, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket.*” (1Pét 2,9)

Mikor egyetemes papságról beszélünk, sokan sokféleképpen értelmezik annak jelentését, ezért először néhány szó magáról a papságról. Az Ószövetségben olvashatunk papi, prófétai és királyi tisztségről és ugyanígy Krisztus személyével, munkásságával kapcsolatban is szoktuk használni ezt a felosztást. Most azonban lássuk a papsággal kapcsolatos tudnivalókat.

Papság az Ószövetségben

A héber nyelvben a pap megnevezésére két kifejezés szolgál:

- *KoMÉR* = a pogány papok megnevezése, és a
- *KoHÉN* = a JHVH szolgálatában álló papok megnevezése. Az Ószövetségben a KoHÉN 750-szer fordul elő. Rokon kifejezés a héber *KUN* igével = áldozatot odavinni, odaállni Isten elé.

A Mózes előtti korban Izraelben még nem beszélhetünk szervezett, intézményesített papságról. Rebeka például mielőtt ikreket szül, elmegy, hogy megkérdezze az Urat. Áldozatot bármelyik férfi bemutatott, mint ahogy erről több helyen is olvashatunk. A pátriárkák korában ez a családfő előjoga volt (1Móz 12,7 v. 31,54). Azonban az idegen népekkel való érintkezés sem maradt hatástalan (1Móz41,45). A kutatók feltételezik, hogy már a törvényadás előtt voltak olyanok, akik hivatásuknak tekintették, hogy a nép nevében Isten elé álljanak. A törvényadás után, azonban szükség volt papságra, melyre Isten a Lévi nemzetségéből származó Áront és fiait rendeli. (2Móz 28,1). A királyság korában a felvirágzó templomi kultusszal együtt tovább szerveződött a papság. Dávid elfoglalja Jeruzsálemet a jebúzeusoktól és fővárossá, majd kultusközponttá teszi. A 24 papi rend felváltva végzi az egyhetes papi szolgálatot (2Kir 23,5-9). Jösi-

ás reformja (621-ben) a kultuszt a jeruzsálemi templomra központosítja, a kisebb szentélyek papságának fontosságát csökkenti. A hazatérés után a papság 3 részre oszlik:

- közrendű lévíták (Gerson, Mérári és Kehát családjából),
- a papok – Áron fiai és utódai és
- a főpap (KoHén Há-Ro'S). A társadalmi távolság a főpap és a közönséges papság között egyre mélyül.

Teológiai szempontból a papi mivoltot kettős küldetése és a szentség határozza meg. Elsősorban közbenjáró – Isten és ember között, eredetileg karizmatikus személy. Képviseli a népet, amelyik nem viselheti el Isten közvetlen közelségét (2Móz 19,21). Másodsorban a pap egy személyben tanító is: a törvény magyarázója (5Móz 33,10). Isten elkülönít, megszentel a maga számára dolgokat, személyt, népet. A szentség alapja Isten, ő szentel meg! A papok mellett a nép is papi jelleget hordoz (2Móz 19,6). A földi szentség a mennyi képmása. Az ószövetségi időszakban a papságnak igen nagy hatalma volt: a babiloni fogságig (Kr.e. 586–515) ők kenték fel a királyokat, a fogság után a főpap volt a Főtanács elnöke.

Papság az Újszövetségben

Az újszövetségben a *hierateüó*, vagyis papnak lenni kifejezést többször olvashatjuk. A *hieretisz* lévita papot jelent, de vonatkozhat Krisztusra és a keresztyénekre is. Igaz, hogy Krisztus bírálja a papokat (Lk10,31), de általuk is igazolja tejhatalmát (Mt8,4). Gyakrabban találkozunk az ÚSZ-ben a főpap megnevezéssel, mint hivatallal, vagy a papi arisztokráciával.

Krisztus is megjelenik, mint főpap, szószóló, aki megnyitja az utat Istenhez. (Zsidókhöz írt levél). Krisztus a tökéletes főpap, aki maga az áldozat, az áldozár (közbenjáró).

Egyetemes papság (előképe) az Ószövetségben

Már a Szentírás első lapjain azt olvassuk – rögtön az ember teremtése után –, hogy az ember feladatot kap és felelősséggel tartozik az őt körülvevő teremtett világ megmaradásában és gondozásában. Isten-adta „munkaköri feladatok”, hogy uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, azaz „kultiválja”, vagyis őrizze, művelje Isten nevében az egész teremtett világot, viseljen arra gondot. Más kérdés, hogyha körültekintünk a mai világban, éppen nem ezt látjuk, hanem azt, hogy nagy általánosságban az emberiség kizsákmányolja, pusztítja és éppen hogy nem óvja életterét... És hogy mindennek mi köze van az egyetemes papsághoz? Nagyon is sok.

Az ember felelős a környezetéért, de ugyanakkor felelős a másik emberért is. Ez a hozzáállás például a zsidóknál nagyon is elevenen élt és él. A Szentírás az embert Isten kép-viselőjének tartja. Izraelben még a hadifoglyokat is an-

nak tekintették. Például az Úr-napja megszentelését nekik is biztosítani kellett. Azért, hogy eleget tehessen Isten iránti köteles szolgálatának, a zsidó ember úgy tekintett a másik emberre, mint Isten képmására – ezért kellett és kell a mással szemben tisztelettel legyen. Ádám bűne éppen az volt, hogy nem képviselő (Isten képének viselője) akart lenni, hanem Isten helyére akart állni.

Hóseás prófétánál pedig azt olvashatjuk, hogy Isten népet azért éri büntetés, mert hűtlenek voltak Istenhez. Bűnük, hogy olyanok akartak lenni, mint a többi nép. De Isten népe nem lehet olyan, mint más népek (ez nem csak akkor, hanem ma is alapigazság, sőt a mai identitásvesztett világban még fontosabb ezt tudatosítanunk magunkban). Alaptétel a választott nép mindennapjaiban is, hogy „Az Úr uralkodik”, és ennek ellenére ők tévelyegnek. Azt mondja Hóseás: „Mert szeretetet kívánok én és nem áldozatot: az Istennek ismeretét inkább, mintsem égőáldozatokat. De ők, mint Ádám, áthágták a szövetséget; ott cselekedtek hűtlenül ellenem.” (Hós 6,6-7). Szerinte nincs igazság, nincs szeretet, nincs Istennek ismerete a földön. A következő üzenetet tolmácsolja: „Elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való...” (Hós 4,1-6)

Három fogalomra hívnám fel a figyelmet: szeretet, istenismeret(tudomány), pap. Ádám, vagyis Izrael elhagyta az istenismeretet, ezért Isten elveszi tőle a papi hivatást. A teremtés rendjében az ember hivatása és életének értelme: „Isten képe és hasonlatossága” legyen. Mit kíván Isten? Szeretetet. Szeretni csak azt lehet, amit/akit ismerék. Megismerni pedig azt lehet igazán, amit szerettek. Szeretetet kíván Isten és nem áldozatot. Izrael minden tagjának ismernie kell Istent, és szolgálnia őt. Mindenki tagja kell legyen az egyetemes papságnak. Egyébként zűrzavar lesz, hamis eskü, gyilkosságok, lopások. Így nyugodtan ki lehet jelenteni, hogy már az ószövetségi időkben is jelen van az egyetemes papság gondolata.

Most pedig három ószövetségi személyiség (Ábrahám, Sámuel és Jób) példájából lássuk az egyetemes papság lényegi jellemzőit:

Ábrám-Ábrahám, a hit hősének élete eseménydús és tanulságos. Ő az ókori kelet Svájcában, Úr városállamban él. Jómódú, kifejezetten gazdag ember volt. Azonban Isten őt választja ki. Így a biztonságból, a jólétekből elindul az akkori idők „harmadik világába”. De nem bánja, mert ígéretet kapott Istentől: „Megáldalak és nagy nemzetted teszek... s megáldatnak (!) benned a föld minden nemzetségei” (1Móz12, 1-3). Amerre vonul Ábrám - akinek nevét is megváltoztatja Isten, új identitást kap – oltárokat épít. Így befolyással lesz Kánaán Isten országává tételében. Eközben folyamatosan egyetemes papi szolgálatot végez. Hol szűkebb családjáért, hol másokért. Volt hite, és Istenért bármit megtett. Helytáll, ismeri Istent, bízik benne és másokért is tesz.

Másik példa: Sámuel és szülei. Szülei közvetlenül a honfoglalás utáni időben éltek. Még nem volt sem kialakult

Pillanatképek Trombitás Titánia és Lőcsei Gyöngyi koncertjéről az Egyháztanács május 4-én tartott évi közgyűlésén

A TILTOTT VÁROSTÓL KELET PÁRIZSÁIG

AVAGY UTAZÁS A KÖZÉP BIRODALMÁBAN

2016-ban egy csodálatos, élményekben gazdag kínai körutazáson vettünk részt egy svéd utazási iroda szervezésében. Régi álmom teljesült, mindig is szerettem volna Marco Polo és Kőrösi Csoma Sándor útjain járni, hát ez most részben sikerült.

Kína nevének jelentése saját nyelvükön, magyarra fordítva „A közép birodalma”. Fővárosát Pekinget, és az annak közepén épült Császárvárost, azon belül is a Tiltott Város elnevezésű császári palotaegyüttest a világ középpontjának tekintették.

Kína Kelet-Ázsia legnagyobb országa, talán a világ legősibb folyamatosan fennállott civilizációja. Az egymást követő dinasztiák uralma alatt fejlődött más kultúráktól elzárva egészen a 19. századig, majd különböző hatalmaknak volt kiszolgáltatva. 1949-ben kiáltották ki a ma is létező Kínai Köztársaságot. Statisztikák szerint ma a világ harmadik katonai hatalma, gazdasági potenciálja szerint a második, lakóinak száma szerint pedig az első.

Mindenki mopeddel jár

Érdekesebb tudnivalók Kínáról

- évi 45 milliárd kis evópálcikát használnak el;
- a világ legnagyobb bevásárló-centruma Kínában van, a New South China Mall, persze egészen üresen, csak a bejáratnál van üzlet és gyorsétkezdé;
- zoknijainkból minden harmadik a Datang-körzetből származik, ezért hívják a várost így: „Zokniváros”;
- minden harmadik nap épül egy felhőkarcoló, innen jönnek a milliós kísértetvárosok, közülük a legnagyobb Ordos;
- több ember jár a templomba vasárnaponként Kínában, mint egész Európában;
- 1973-ban felajánlottak az USA-nak 10 millió nőt a szaporodás serkentésére, amit persze nem fogadtak el;
- négyszer több embert végeznek ki, mint a világ többi országában összesen;
- külön gyalogjárók léteznek a mobiltelefont használó gyalogosok részére;

– tilos szerelmi kapcsolatot alakítani munkatársakkal, például ha egy évnél kevesebbet dolgozott és 25 évnél fiatalabb egy férfi, akkor teljesen tilos, hacsak nincs a leányzónak 15 ezer renminbi (kínai pénzegység) fizetése. Ami a nőket illeti, 3 hónap a határ, de ha netán a vállalaton kívül találunk partnert, a főnökség kell jóváhagyja;

– a kereszténység rohamosan növekszik, jelenleg 54 millió fő, ebből 40 millió protestáns, és 14 millió katolikus;

– 4 millió macskát fogyasztanak el évente mint ingyenséget, és még hol vannak a kutyák? Fúúúj! Ilyen vásárcsarnokban mi is jártunk, borzalmas volt a rettenetes bűz. Kis szűk kalitkákba zárva mindenféle háziállatok, madarak, hordókban lárvák, csúszómászók, és megnyúzott kutyák felakasztva. Csak a csoport fele jött el, de akármilyen borzalmas is volt, mi úgy éreztük, ezt is kötelességünk megnézni. Aztán aznap nem volt senkinek étvágya.

A pekingi kacsát szerencsére egy másik napon kóstoltuk meg (finom volt!).

„Carpe diem” – Használd ki a pillanatot! (Szállóige Horatiustól)

A Tiltott város

Itt a világörökség kincsei egymást váltják. Hosszú idők alatt egy sokoldalú és egyedi kulturális múlt fejlődött ki. A Tiltott Várost 1406–1420 között építették föl Zhu Di császár parancsára, és egyszerű halandóknak tilos volt belépni, innen jön a név. A hatalmas palotakomplexum méretei, a 999 épület és 9999 szoba a császár és Kína hatalmasságát volt hivatott dicsérni (a 9-es számnak mágikus ereje van itt). 24 császár lakott benne 1924-ig, azóta nyílt meg a kapu látogatók számára is. Hatalmas területen, mintegy 720 ezer négyzetméteren (72 hektár) fekszik, szinte bejárhatatlan.

Ég Temploma – a Kr.e. 6. században élt Lao-Ce filozófijával rokon taoista vallás szentélye

Pozitívabb dolgokra gondolva el kell ismernünk, hogy 5 ezer éves történelmükkel a világ egyik legrégebb ország. Számos híres találmány, mely Kínában már az ókorban ismert volt, később jelent meg Európában, mint például az iránytű, a nyomtatás, a papír, a porcelán, a selyem, a puskapor stb.

Minden nap kora reggel emberek milliói, többségükben idősebbek vagy középkorúak gyűlnek össze a parkokban, ahol a test és lélek karbantartására szolgáló tornagyakorlatokat végeznek: terápia, mozgás, páros tánc. Csodálatos látni az átszellemült, felszabadult, áhítatos arcokat, idős néniket és bácsikat, amint a diszkózenére táncolnak, tornáznak, hát igyekeztem is megörökíteni őket. Igazi „carpe diem”-hangulat volt mindenütt.

Peking

A kínai fővárosban még mi is turista-attrakcióvá váltunk, hiszen a helyiek szívesen szeretnének fényképeződni a nyugati turistákkal. A maga 20 millió lakosával, 5 millió autójával és az örökös környezetszennyezési gondjaival (az örökös szmog miatt legtöbbször arcvédővel járnak) Peking egy igazi politikai és kulturális központ.

Fő attrakciói a Mennyei Béke Tere (Tienanmen), az Ég Temploma, a Jingshan Park, a Nyári Palota, valamint a Legfelsőbb Harmónia Palotacsarnoka. Népszerű a tóparton futó Hosszú Folyosó, ahova sakkozni, társasjátékokat játszani járnak a kínaiak. Ottjártunkkor népviseletbe és kommunista ruhákba öltözött idősebb emberek énekeltek és táncoltak, melybe spontán módon minket is bevontak. Kelet találkozott Nyugattal, esetünkben két székellyel.

A Tiltott város kapuja

A Hosszú folyosó

A Láma-templom – a világ egyik legnagyobb tibeti buddhista kolostora

Az 1302-ben épült Konfuciusz Templom

Konfuciusz (Kr.e. 551–479) életnagyságú szobra a bejárat előtt

A Láma Temploma a világ egyik legnagyobb tibeti buddhista kolostora. 1744-től 1960-ig, a „kulturális forradalomig” a lámaizmus legfontosabb központja volt. Mao Ce-tung idejében bezárták és a szerzeteseket kényszermunkára ítélve munkatáborokba küldték. Mao halála után, 1980-ban a templom kapuit ismét megnyitották. Rengeteg vallásukat gyakorló fiatalot láttunk itt, pálcikákat égetve, füstölők előtt hajlongva.

A templomok előtt pálcikákat gyújtó, füstáldozatot bemutató fiatalokkal, a templombensőkben áhítatba merült vallásos fiatal nemzedékkel találkoztunk

Innen a Hutongokba látogattunk, amelyek nem mások, mint Peking régi, történelmi lakónegyedei, szűk kis utcákkal, sikátorokkal, melyek többnyire a 13. században épültek. Lakosai utcánként közös fürdőt és közös vécét használnak. Vegyesen lakják szegények és gazdagok, – hát mi inkább csak a szegényeket láttuk. Kivételt csak egy tehetősebb család jelentett, akik meghívtak teára, és az életükről meséltek. Kerékpár-vonta kis kocsival jártuk össze a negyedet, melynek egy részét már lebontották. Házigazdáink arcán csak fényes nyugalmat, megelégedést és boldogságot láttunk. Sem panasz, sem elégedetlenség nem hagyta el szájukat, sem a sors, sem a rendszer ellen. Nem szeretnénk hinni, hogy mindez csak egy nekünk, turistáknak rendezett kirakat lett volna csupán.

A Kínai Nagy Fal és az Agyaghadzsereg

Kína büszkesége, de a brutális zsarnokság jelképe is egyben – építése során több mint egymillió ember vesztette itt életét. A fal a Kr.e. 3. század és a 17. század eleje között a császárság északi határán épített erődítmény-rendszerek összessége, melynek rendeltetése az volt, hogy megvédje a nomád törzsek és a hunok támadásaitól a birodalmat. A 7 m magas és 7 m széles fal 6000–8000 km hosszú is lehet, és a legendákkal ellentétben, nem látni a világűrből(!). Bástyáiban egykor élelmiszert és fegyvert raktároztak, de az évszázadok során a fal sok részét lerombolták, köveit elhordták. Az ember csak felülről, a falon sétálva látja a nagyságát, s azt, hogy minő kis porszemek vagyunk mi mind mellette.

Az Agyaghadzsereget 1974-ben, Xian közelében kutatásó parasztok fedezték fel. Alakjai 2184 évet voltak a föld alatt. Az első kínai császár sírját őrző mintegy 8000 katonát, 130 szekeret, 520 lovat, 150 lovast és fegyvereket Kr.e. 210-ben temették el 4 méter mélyen a föld alá. Az agyagszobrok az elhunyt császár hatalmát és örökkévalóságát voltak hivatottak dicsőíteni a világ előtt. Minden szobornak egyedi arcvonásai vannak, s bár kezdetben festettek voltak, mára már mind lekopott róluk a szín. Fel tárásuk és restaurálásuk ma is folyik. Fantasztikus, szinte szürrealisztikus látvány, a világ hét csodájának egyike. Hihetetlen élmény volt látni a valóságban. Elképesztő!

A Pekingi Opera a tradicionális kínai színház egyik válfaja, kombinálja a zenét, éneket, pantomim-művészetet, táncot és akrobatikát. Egyáltalán nem hasonlít a miáltaunk megszokott operához. Arckifejezésük a mi értékrendünk szerint grimaszkodás, énekük sikítózás lenne. Viszont irigylésre méltó harcművészeti tudást feltételez az ezeréves múltra visszatekintő, az újév, lampionfesztivál, vagy más ünnepek keretében bemutatott hagyományos oroszántáncuk.

Long Ji rizsteraszai és a yao népcsoport

A rendkívüli szépségű és fekvésű rizsteraszokat a Yuan-dinasztia idején (1271–1368) kezdték kialakítani, majd 1911 körül fejezték be. Készítők elsősorban a yao-k voltak, akik mérhetetlen szegénységük ellenére csodálatos derűt, nyugalmat, kedvességet és jóindulatot sugároznak. A yao-k mintegy 1,4 milliós népcsoportja Kína össz lakosságának 0,1%-át képviseli. Viseletük, dalaik, táncaik egyedülállóak, mint lányaiknak az a szokása is, hogy gyönyörű fekete hajukat egyetlen egyszer, tizennyolc éves korukban vágják le, és ekkor választhatnak völegényt is. Az 1-2 méter hosszú levágott hajfonatukat megőrzik, és az után nővé hajjal összefonva turbánt vagy kontyot csinálnak belőle, ezt egy főkötőbe belekötve hordják. A hajkötés alapján látni a nő státuszát: lány, menyecske, anya, vagy van-e gyermeke. A nő kibontott haját a férjén és gyermekén kívül senki nem szabadott lássa, ha ez netán megtörtént, akkor az illető férfi három évig együtt kellett élnen a nővel és családjával, mint egy extra férj. 1978 óta ezek a szokások megszűntek, és manapság a nők büszkén mutatják gyönyörű fekete hajukat. Kuriózum, hogy sosem őszülnek meg, arcuk fiatalos, derűs, rizslével mossák és tartják rendben. Bár a többnejűséget tiltja a törvény, állítólag mégis, ma is létezik Kínában. Számunkra a yao-k konyhája állt a legközelebb a mi izvilágunkhoz.

Guilin – Utazás a Li folyón

A város a dél-kínai hegyvidék mesebeli karszthegeinek, mészkőtornyainak tövében épült. Itt található Kína egyetlen üveghídja, mely a várost átszelő folyó fölött áll. Lassú turistahajóval, ringatózva tesszük meg az utat Guilintől Jangsuoiig, miközben mesebeli tájakban, fantasztikus panorámában gyönyörködhetünk. A párában, ködben úszó hegycsúcsok egymással ölelkeznek, a víz jade-zöld hullámain rengeteg kisebb kirándulójócska úszik, innen integetnek a helybeli turisták. Hirtelen az Avatar című sikerfilm forgatási színhelyén vagyunk! Már

csak ez megérte, hogy itt voltunk. Partraszállva fogad minket a halász a két kormoránnal (ezekkel együtt is halásznak). Itt persze a fotózás a lényeg: egy kép egy euró.

Kelet Velencéje – Zhouzhuang

Suzhou –Shanghaiotól alig 38 km-re. Egy 0,4 négyzetkilométeren (40 hektáron) fekvő községben kb. 100 régi lakás, 60 pagoda, 14 sajátos régi híd látható, tiszta és csendes. Hagyományos hely a tanulók számára, jellegzetes kis hidakat, folyóvizeket és lakóházakat magába foglaló vízi falu, ahonnan sokan jutottak egyetemre. Suzhou, avagy Szucsou-t Kr.e. 514-ben alapították. Világszerte híres kertjeiről ismert. A 69 megmaradt, jellegzetes kínai kertnek több ezer éves múltja van. Persze ez is a világörökség kincse. 310 hídjával az egységnyi területre jutó legtöbb híd versenyében Velencét is megelőzi.

A hálók mesterének kertje a négy leghíresebb kínai kert egyike, 1140-ben épült. Félhektáros területen fekszik, közepén kis tó, körül parkok, pavilonok, barlang, nagy ciprusfa, ami még a Ming-dinasztia korából ered. Hála Istennek sikerült a turisták tömegeit megelőzni, ami nagy örömmre szolgált, mert így könnyebb volt fotózni. Lelket üdítő séta volt, harmonikus érzésekkel távoztunk.

Shanghai – Kelet Párizsa

Kína legnagyobb ipari városa, 18 millió lakossal, Pekingnek alárendelve. Távol-Kelet nagy gazdasági központja, 2005 óta a világ legnagyobb teherkikötője. Mocsaras területen fekvő falu volt itt 1960 körül, amit most szinte nehéz elhinni. 1990-ben épült az új városrész, a Pudong. Esti sétánkon a Bund-on megbámultuk az óriási felhőkarcolókat, lenéztünk a Shanghai Tower (632 m) magasából, megcsodáltuk a város esti fényeit, úgyszintén a Pearl Tower-t is (468 m). Kevés a régi emlék, a legtöbb épület a 19-20. század építészeti stílusát őrzi.

Az Old Town-i séta kihagyhatatlan, a múltban éreztük magunkat, tradicionális, régi épületek, butikok, és persze millió turista. Legszebb kertje a Yu-Yuan Garden, az Örömkö kertje. Szállodánk mellett volt a Jing An buddhista templom, beszorítva a felhőkarcolók közé, rengeteg Buddha-szoborral, mindenféle méretben és anyagból, a templom meg tele átszellemült, vallásos kínaiakkal.

A legérdekesebb mégis a Tian Zi Fang – a Francia negyed volt, az 1910–1930-as években épült európai jellegű utcáival és épületeivel, elegáns, lezser. A „tegnap-holnap”, a „Nyugat-Kelet” találkozik itt. Valamikor gengszterek, prostituáltak, művészek otthona volt, de ma már csak enni-inni, sétálni, szórakozni és minél többet vásárolni csábít minket.

Az út Kínába minden elvárásunkat felülmúlta, mind a szervezés, mind a programok, szállodák, a kellemes útitársak tekintetében. Élményekkel telve, kissé elfáradva értünk haza. A férjem csak arra kért, hogy legalább két hétig azért rizset ne főzzek, és szeretne már egy igazi jó „flekent” enni, úgy, ahogy azt én szoktam elkészíteni.

Az útleírás forrásai: saját élmények, gondolatok, Per Sundberg idegenvezető, Internet és Wikipedia.

És végül néhány szót magamról. Péterffy (szül. György) Edit vagyok, Madéfalván születtem 1957-ben. Csikszeredában éltem családommal. Innen szöktünk el a 7 éves Andrea kislánnyal 1988-ban egy szebb jövőt keresve, és másfél év után egyesült a család, férjemmel Bélával és kisfiammal Leventével. Levente ma Montre-

alban lakik feleségével, az MPC filmstúdióban dolgozik mint Art Director. Andrea tanárnő Malmőben, mi pedig Ljungbyban élünk. Hosszas betegeskedés alatt, véletlenül kerültem egy „fotó-oldalra”. Innen indult és erősödött meg bennem azóta a fotózás szeretete. Nagyon sok örömet ad, és ma már azt mondanám: „Fotózok – tehát vagyok”. Autódidakta módon fejlesztettem magam. Canon géppel fotózok. A téma lehet a természet, utca, utazások, absztrakt, de az emberekkel, gyerekekkel való találkozás, fotózás nyújt a legtöbb örömet. Több kiállításom is volt, egyéni és közös a Ljungby Fotoklubbal, szeretem a kihívásokat. Az érdeklődők megtalálják a facebook-oldalomon, vagy az Edit Peterffy Photography facebook-oldalon. Köszönöm a lehetőséget, hogy utunkról mesélhettem és azt fotókkal dokumentálhattam.

Péterffy Edit

FILI – Szentegyházi Gyermekfilharmónia, Erdély - Románia

Az egyedülálló zenei értéket hordozó Gyermekfilharmónia közel 30 éve alakult az erdélyi magyar ajkú város, Szentegyháza (Vlahita) tehetséges általános iskolai diákjaiból.

1982-ben Haáz Sándor kamagy az iskolai kórusnak és a hangszereken játszó diákoknak betanított négy dalt, amelyet a tanévzáró ünnepségen óriási sikerrel adtak elő. A folytatás nyilvánvaló volt.

Azóta a 10 és 20 év közötti gyermekekből, fiatalokból álló együttes 40 zenekari, valamint 100 énekkari tagot számlál, és önképzőkori jelleggel, különleges, csoportos zenepedagógiai módszert alkalmazva fejlődik tovább.

A gyermekek magukat röviden „Fili”-nek nevezték el – a 140 fős együttes büszkén viseli saját egyenruháját és jelvényét. Rendszeresen szerepelnek hazájukban, '90 óta minden nyáron külföldi hangversenykörútra utaznak, ahol a gyermekek útinaplót vezetnek. Hangszereiket első sorban szüleik vásárolják.

Az együttes fellépéseit adományokból, pályázati és alapítványi támogatásból, valamint turisztikai vállalkozásából fedezi, külföldi útja során ellátását cserekapcsolatai szervezik.

A Gyermekfilharmónia műsora rövid klasszikus művekből, egyedi hangszerelésű magyar népdal-feldolgozásokból, történelmi dalokból és más népek dalaiból áll.

2003 decemberében Haáz Sándor és a Szentegyházi Gyermekfilharmónia „Magyar Örökség Díj” kitüntetésben részesült.

2011-ben a Belga Parlament elnökének meghívására a „Fili” Brüsszelbe utazott. Körútja alkalmával a

„St. Michel et Gudule” katedrálisban, majd Bécsben és Pozsonyban, összesen három híres európai koronázási templomban lépett fel.

2013. június 4-én, a Nemzeti Összetartozás Napján a Szentegyházi Gyermekfilharmónia képviselte a Kárpát-medence magyarságát a budapesti Országházban rendezett nagyszabású rendezvényen, amelyen közjogi méltóságok és a diplomáciai testület tagjai egyaránt részt vettek.

2014 augusztusában Magyarország Berni Nagykövetsége meghívására ismét nagyszabású európai körútra indulnak: Svájcban három fellépésük lesz.

2015 nyarán Ausztriában, Voralbergben léptek fel, Bregenz, Dornbirn és Andelsbuchban arattak sikereket.

2016 nyarán Kis-Lengyelország fogadta az éneklő-muzsikáló közösséget, Székelyföld kulturális követeit.

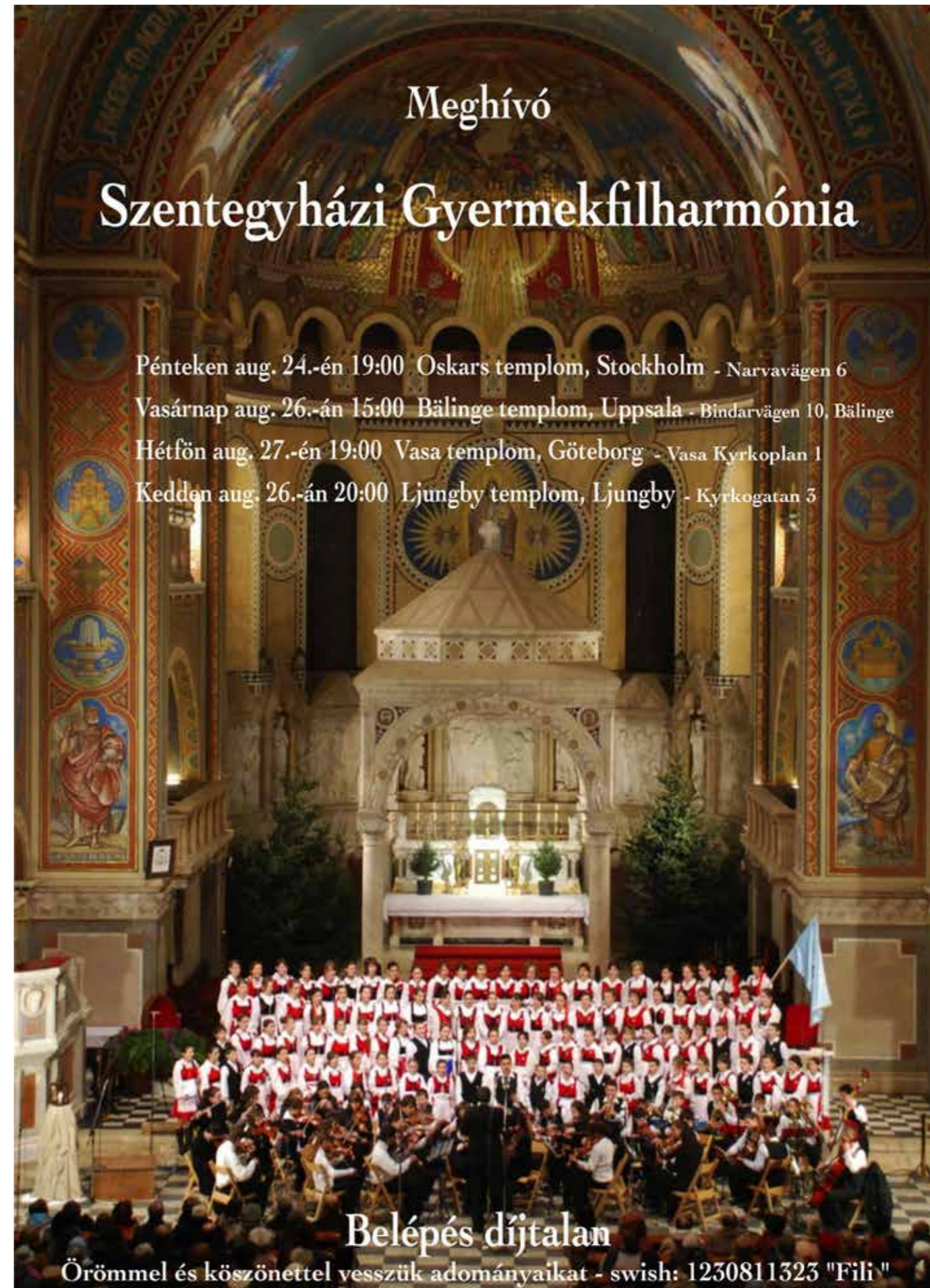
2017 július 1-én a 35 éves együttes képviselte a magyarságot Kanada 150. születésnapján Torontóban, ahol a Himnusz eléneklésével, a Fili nyithatta meg a nagyszabású rendezvényt.

Mindenkit szeretettel vár koncertjeire és Szentegyházára a Gyermekfilharmónia!

Külön köszönet a vendégfogadó családoknak, szállásadóknak és helyi szervezőknek!

• www.fili.ro / e-mail: gyerekfili@gmail.com / Republicii nr. 24, 535 800 Vlahița, Romania Tel: 00-40-744 763 513 •

Meghívó

Szentegyházi Gyermekfilharmónia

Pénteken aug. 24.-én 19:00 Oskars templom, Stockholm - Narvavägen 6

Vasárnap aug. 26.-án 15:00 Bälinge templom, Uppsala - Bindarvägen 10, Bälinge

Hétfőn aug. 27.-én 19:00 Vasa templom, Göteborg - Vasa Kyrkoplan 1

Kedden aug. 26.-án 20:00 Ljungby templom, Ljungby - Kyrkogatan 3

Belépés díjtalan

Örömmel és köszönettel vesszük adományait - swish: 1230811323 "Fili"

Márciustól júniusig gyülekezeti otthonunk új fedett teraszt kapott, a konyha felől újrarakott lépcsőt és bővített tetőzetet.

Kruppa Géza

Abszurd Egri csillagok

„Az iszlám sereg nem jelent valós veszélyt, a török ifjak munkát keresve sereglettek össze”

Eger várának védelmét egy diktátor irányítja, ráadásul családi összefonódás révén a várkapitány édesapja a kezébe ragadta a támadó törökökre dobando kövek feletti kizárólagos rendelkezés jogát, ami sérti a piaci szabadságot – többi között ez derül ki az Amnesty International 1552-ben keltezett, most egy egri padlás mélyéről véletlenül előkerült jelentéséből.

Az egerrágtá, megsárgult dokumentum név szerint is megemlíti a demokráciából elégtelenre vizsgázott végvári kapitányt, bizonyos Dobó István nemes urat. (Aki a rossz nyelvek szerint nem is nemes, a birtokait ármánykodással szerezte.)

Dobó az Európa Tanács által előírt, a török migránssokat befogadó kötelező kvótát elutasítva, nem átalította a várkaput bezáratni a bebocsátásért rendezetten felvont Ahmed pasa és a többi, százezer főnyire tehető iszlám bevándorló előtt. Skandallum! Az idegengyűlöletről hírhedt kapitány ezen otromba gesztusával felrúgta a szolidaritás legelembibb szabályait, és figyelmen kívül hagyta az európai alapértékeket, ami elfogadhatatlan – szögezi le a jelentés.

A tértől, időtől és a valóságtól független tényfeltáró bizottság leleplező jelentése nyomán mozgásba lendültek a három részre szakadt ország különféle, az emberi alapjogok védelmére alakult hazai civil szervezetei. A Magyar Belviski Egyesület kétségbe vonta az iszlám sereg Eger alatti táborverésének a tényét. Megállapítása szerint a támadó százazres létszám eleve eltúlzott, amely csupán a várvédők rémisztgetését szolgálja, és alkalmas a szittya indulatok felkeltésére. Figyelmeztet rá: a felkorbácsoló szenvedély alááshatja a belső egységet és stabilitást. A populista várkapitány a tűzzel játszik!

Megszólalt a Díszes Társaság a Szabadság Nevében civil alakulat is, amely lerántotta a leplet a Dobó-féle propagandagépezetről. Nagyon független szakértői leközözték: az iszlám sereg nem jelent valós veszélyt, a török ifjak európai munkaalkalmat keresni sereglettek össze. Dobó csak azért riogat, hogy a várbeli égető gondokról elterelje a figyelmet. Az egészségügy és az oktatás romokban. Az ispotály kórtermének szalmazsákjai felfelnek, repedeznek az éjjeliedények, a felcserek elvándorolnak.

A fiatalok oktatása elavult, a tanfőrfűk a deákokat nyilazni tanítják, holott már feltalálták a puskaport. Ami még botrányosabb: kötelező a hitoktatás, ez sérti a gyaur süvölvények szabad vallásgyakorlását. Meddig tűrjük Dobó hatalmának túlterjeszkedését? – tették fel a kérdést az aktivisták.

Az Emberség Nagyerejével Alapítvány által indított belső vizsgálat is elmarasztalta a mindenkivel bajszot akasztó Dobót. Összegzésük szerint a kapitány alkalmatlan vezetőnek. Példaként említették, hogy szemet huny a várostrom idején elharapózott túlkapás felett, amely szerint a mellvéden tevékenykedő hölgyek a megengedett határértéknél magasabb hőfokra hevítik a támadókra öntendő szurkot. Ily módon veszélyeztetik a létrákon jószándékúan felfelé iparkodó idegen harcosok testi épségét, durván megsértve az egészséghez való jogaikat.

Az ostromló seregben is akadtak a hadjárattal elégedetlenkedők. Szószólójuk a korábban a gyermekek jogaiért sikra szállt filantróp, a kis testi hibás Jumurdzsák. A Dervis bég néven is ismert aktivista elsősorban a janicsárok családgyejesítéséért emelt szót, hogy a nehéz sorsú harcosok mielőbb Európában ölelhessék keblükre szereteteiket.

A várban terjedő suttogó propaganda szerint Dobó valójában gyáva, és minden holdtöltekor eltángálja a feleségét. Az elégedetlenkedők mozgolódni kezdtek. Transzparensen tették közzé, hogy a kapitány fő bűne, hogy még szabadon gyalázni sem lehet! Röpcédulák jártak kézről kézre a jelmondattal: A túlerőben lévő kisebbség szép! Egy túlmozgásos pattantyús pedig kaftánt öltött, és kiállt a térre a nyakában táblával, miszerint: Én is kolduló dervis vagyok!

Azonban nem sokáig fejezhette így ki szolidaritását a falakon kívül rekedtekkel, mert egy heveskedő apród a buzogányával fejbe kólintotta, amitől elájult. A török sereg a maroknyi várvédőnek az ostromhoz a konok antihumánus viszonyulását megtapasztalva végül harmincnegolc nap elteltével logó orral, megbántódva elvonult. Előzőleg azonban Ahmed pasa panaszos levéllel fordult az Amnesty Internationalhez, felsorolva az ostrom során elszennvedett, a támadó sereggel szemben elkövetett összes jogsértést.

A felszabadult vár védőinek üdvörlgására a leütött pattantyús magához tért. Még félig kótyagos fejjel kiállt a vár ágyúgolyóktól megrongált ormára, és elkiáltotta magát: Elég volt! Dobó, a bandáddal együtt takarodj!

Tallózva a Magyar Hirlapból (2018-03-03)

MEDGIVANDE

till avgiftshjälp
till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige
(Egyházi járulékról szóló BELEEGYEZÉS a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség javára)

Härmed ger jag mitt medgivande till avgiftshjälp till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige att genom Skatteverket från och med nästa år och tillsvidare dra av 1 % kyrkoavgift beräknad på min kommunalt beskattningsbara förvärsinkomst.

(Ezennel beleegyezésemet adom a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösségnek, hogy a kommunális adóköteles jövedelmemre számított 1% -os egyházi járulékot a jövő évtől kezdődően és a továbbiakban az Adóhivatal útján vonja le.)

Namn: _____
(Név)
Personnummer: _____ - _____
(Személyi szám)
Adress: _____
(Cím) Gata (Utca) / nr (Házszám)

Postadress: _____
(Postai cím) Postnr (Irányítószám) Ort (Város)

Datum (Dátum) _____ Underskrift (Aláírás) _____

Skicka medgivandet till (A beleegyezést az alábbi címre kell elküldeni):
Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagarde 136
För att gälla kommande inkomstår måste medgivandet vara insänt **senast 31-e oktober året innan.**
(Ahhoz, hogy a következő évtől érvényes legyen, a beleegyezést **legkésőbb folyó év október 31-ig** kell beküldeni.)

Medgivandet är giltigt till det återkallas. Blankett för återkallelse begärs från och sändes in till Pastorsexpeditionen:
A beleegyezés visszavonásig érvényes. Visszavonási nyomtatványt a Lelkészi Hivataltól lehet kérni és oda visszaküldeni:
Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagarde 136.

Tångagärde - a felújított hátsó terasz (Molnár-V. Pál felvétele)